วารสารปราชญ์ประชาคม
ปีที่ 4 ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม 2569
Journal of Scholar Community
Vol.4 No.5 September-October 2026

การสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์เครื่องถมเมืองนคร เขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

วชิระ นกอักษร [1*] กันตภณ หนูทองแก้ว [2]

รับบทความ: 3 กุมภาพันธ์ 2569 แก้ไขบทความ: 25 กุมภาพันธ์ 2569 ตอบรับบทความ: 7 มีนาคม 2569

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องถมในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช และ 2) แนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องถมในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชการวิจัยเป็นเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การสนับสนุนจากภาครัฐโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ซึ่งภาครัฐให้ความสำคัญกับการจัดอบรม ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการเงิน เพื่อเสริมศักยภาพในการผลิตและการตลาดของเครื่องถมให้มีความยั่งยืน มาตรการสำคัญที่ภาครัฐดำเนินการได้แก่ การลดภาษี การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ แต่ยังคงมีข้อจำกัดในด้านการเข้าถึงแหล่งทุนของผู้ผลิตรายย่อยและการดึงดูดคนรุ่นใหม่เข้าสู่สายอาชีพช่างเครื่องถม ซึ่งอาจส่งผลต่อการสืบสานภูมิปัญญาในระยะยาว 2) แนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐที่ควรดำเนินต่อไป ได้แก่ การพัฒนาระบบการเงินยืดหยุ่น จัดอบรมด้านการจัดการธุรกิจและการเงิน ตลอดจนสร้างโครงการเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาเครื่องถม พร้อมทั้งบูรณาการเครื่องถมเข้ากับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: เครื่องถมเมืองนคร การสนับสนุนภาครัฐ ความยั่งยืน

[1] คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

[*] อีเมล: Kantaphon_27@hotmail.com

[2] อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Government Support for the Sustainability of Nielloware Producer Groups in Nakhon Si Thammarat Municipality

Wachira Nokaksorn[1*]
Kantaphon Nuthongkaew [2]

Abstract

The objectives of this study are to: 1) examine government support for the sustainability of Nielloware producer groups in Nakhon Si Thammarat Municipality; and 2) The findings revealed that: 1) to study policy recommendations from the government to promote the sustainability of Nielloware producer groups in Nakhon Si Thammarat Municipality. This study employed a quantitative research design. The sample consisted of 400 residents living within the Nakhon Si Thammarat Municipality. The sample size was determined based on the guidelines proposed. The research instrument was a questionnaire, which demonstrated a reliability coefficient of 0.88. The statistical techniques used for data analysis included percentage, mean, and standard deviation. The research findings revealed that: 1) Overall, government support was found to be at a high level. In particular, knowledge development received strong emphasis from the government through the organization of training programs, the transmission of local wisdom, and the establishment of cooperative networks with the private sector and financial institutions. These efforts aim to enhance the production and marketing capacities of Nielloware to ensure long-term sustainability. Key government measures included tax reductions, budget allocation for continuous development, and the promotion of inter-agency collaboration. However, limitations remain in terms of access to financial resources for small-scale producers and attracting younger generations to the Nielloware craftsmanship profession, which may affect the long-term preservation and transmission of local wisdom. 2) Government support strategies that should be further implemented include the development of flexible financial systems, the provision of training in business and financial management, and the creation of programs that encourage youth participation in the conservation and development of Nielloware. In addition, integrating Nielloware into cultural tourism activities is recommended in order to create added economic value and foster sustainable pride in local cultural identity.

Keywords: Nielloware, Government Support, Sustainability

[1] Faculty of Social sciences Mahamakut Buddhist University.
[*] Email: Kantaphon_27@hotmail.com
[2] Instructor of Mahakut Buddhist University

บทนำ

เครื่องถมนครศรีธรรมราช เป็นศิลปหัตถกรรมโบราณที่งดงามและทรงคุณค่าเกิดขึ้นจากภูมิปัญญาช่างไทยที่สืบทอดต่อกันมาหลายร้อยปีในอดีต ช่างถมเมืองนครได้เรียนรู้การผสมโลหะเงินบริสุทธิ์กับทองแดงและลงยาถมสูตรเฉพาะที่เรียกว่า "น้ำยาถมดำ" จากนั้นจึงสลักลวดลายบนเนื้อเงินด้วยมืออย่างประณีตก่อนลงถมแล้วขัดจนเงางามเป็นประกายตำลึกดุจรัตติกาลลวดลาย ส่วนใหญ่สะท้อนเอกลักษณ์แห่งศิลปะไทยภาคใต้ เช่น ลายกนก ลายเครือวัลย์ และลายเถาวัลย์พฤกษาในสมัยโบราณ เครื่องถมถือเป็นของสูง ใช้ถวายเจ้านาย พระสงฆ์ หรือมอบเป็นของกำนัลแก่ราชสำนัก ต่อมาศิลปะการถมได้แพร่หลายมากขึ้นในชุมชน ทำให้เกิดช่างฝีมือท้องถิ่นที่สร้างสรรค์งานอย่างภาคภูมิ ยุคหนึ่งเครื่องถมเกือบสูญหายไปเพราะกระแสอุตสาหกรรมและความเร่งรีบของสังคม แต่ด้วยจิตสำนึกของช่างรุ่นเก่าและครูภูมิปัญญา จึงได้ถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนและสถาบันศิลปะหลายแห่งเริ่มบรรจุ "งานถม" เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ท้องถิ่นคนรุ่นใหม่เริ่มหันมาศึกษาเทคนิคและความหมายทางวัฒนธรรมของเครื่องถมด้วยความสนใจ พวกเขาเห็นว่าเครื่องถมไม่ใช่แค่เครื่องประดับ แต่คือสัญลักษณ์แห่งรากเหง้าและจิตวิญญาณของคนใต้ งานถมจึงถูกปรับรูปแบบให้ร่วมสมัยมากขึ้น ทั้งในรูปของเครื่องประดับ เครื่องใช้ และของที่ระลึก แม้เทคโนโลยีจะเปลี่ยนแปลงแต่หัวใจของงานถมยังคงเดิม คือ ความละเอียด ประณีต และศรัทธาในศิลป์ ทุกครั้งที่แสงสะท้อนบนพื้นถมดำไม่เพียงแต่สะท้อนความงาม แต่ยังสะท้อนความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาบรรพบุรุษ วันนี้เครื่องถมนครจึงไม่ได้อยู่แค่ในพิพิธภัณฑ์หากอยู่ในหัวใจของคนรุ่นใหม่ที่อยากรักษาไว้เพราะการสืบต่อศิลป์ถม คือการรักษาวิญญาณแห่งแผ่นดินนครศรีธรรมราชให้คงอยู่ตราบนานเท่านาน (ปริตา ศรีเต้ง, 2553)

จังหวัดนครศรีธรรมราชได้กำหนด วิสัยทัศน์การพัฒนาไว้ว่า “นครแห่งอารยธรรมท่ามกลางการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์” ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและแผนพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของจังหวัด โดยมุ่งเน้นการพัฒนาโครงการผลิตและบริการเชิงธุรกิจบนฐานนวัตกรรม สนับสนุนให้กลุ่มผู้ประกอบการในท้องถิ่นยกระดับผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดร่วมสมัย ผ่านการประยุกต์องค์ความรู้ เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม ผลิตภัณฑ์ด้านวัฒนธรรมที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นถือเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่ง เพราะสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและรากฐานทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน หนึ่งในนั้นคือ เครื่องถมนครศรีธรรมราช ซึ่งมีเอกลักษณ์โดดเด่นทั้งในด้านรูปแบบ เทคนิค และกระบวนการผลิตถือเป็นงานหัตถกรรมที่ได้รับการยอมรับทั้งในและต่างประเทศและยังสามารถต่อยอดพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคร่วมสมัยได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาโดย ดุจฤดี แก่นแก้ว และจิรัฏฐ์ จึงรุ่งเรืองกิจ (2565) พบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้และความสามารถที่เกิดจากประสบการณ์และการคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมร่วมสมัยได้ ตัวอย่างเช่น การพัฒนาเครื่องถมให้กลายเป็นชิ้นงานแฟชั่น เครื่องประดับ ของตกแต่งบ้าน หรือของที่ระลึก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างนวัตกรรมบนพื้นฐานของวัฒนธรรมดั้งเดิม

ปัจจุบันอุตสาหกรรมเครื่องถมนครศรีธรรมราชกำลังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ทั้งด้านการบริหารจัดการ การเข้าถึงแหล่งทุน และการสนับสนุนจากภาครัฐที่ยังขาดความต่อเนื่อง ผู้ผลิตรายย่อยจำนวนมากยังมีข้อจำกัดด้านเงินทุนและการตลาด ส่งผลให้การพัฒนาเชิงระบบยังไม่ปรากฏผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ยังไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจยุคดิจิทัล ทำให้ผลิตภัณฑ์เครื่องถมยังคงอยู่ในวงจำกัดของผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม นอกจากนี้ การขาดแรงงานรุ่นใหม่เข้าสู่อาชีพช่างเครื่องถมยังเป็นปัญหาสำคัญที่นำไปสู่ช่องว่างระหว่างรุ่นในการสืบทอดองค์ความรู้ ซึ่งอาจกระทบต่อความยั่งยืนของศิลปหัตถกรรมเครื่องถมในระยะยาว

ดังนั้น เขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชจึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการศึกษา เนื่องจากเป็นแหล่งรวมของช่างผู้ผลิตเครื่องถมฝีมือดีจำนวนมาก และเป็นศูนย์รวมองค์ความรู้เชิงช่างและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทรงคุณค่า ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาและต่อยอดให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการสนับสนุนจากภาครัฐที่สร้างให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องถมเมืองนคร เขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความรู้ด้านศิลปหัตถกรรมให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตร่วมสมัยและตอบโจทย์ในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องถมในเขตเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องถมในเขตเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผู้ผลิตภัณฑ์เครื่องถมเมืองนครศรีธรรมราช

เครื่องถมเป็นศิลปหัตถกรรมที่มีรากฐานจากต่างประเทศ โดยมีข้อสันนิษฐานถึงอิทธิพลจากหลายแหล่ง ทั้งชาวโรมันที่รู้จักการทำเครื่องถมมาก่อนสร้างกรุงโรม ชาวโปรตุเกสที่นำความรู้เข้ามาในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 (พ.ศ. 2061) และชาวอินเดียที่มีความชำนาญด้านเครื่องเงินและถ่ายทอดวิชาให้ชาวนครศรีธรรมราช เนื่องจากเมืองนี้เป็นท่าเรือสำคัญที่มีการค้าขายกับอินเดียและมลายู (ดำรงราชานุภาพ, 2525) หลักฐานในสมัยอยุธยา เช่น กฎมณเฑียรบาล สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. 1991–2031) ที่กล่าวถึง “เงินถมยาดำรองตะลุ่ม” แสดงว่าคนไทยรู้จักทำเครื่องถมแล้วตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้น (สาส์นสมเด็จ, 2518) ต่อมาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. 2199–2231) เครื่องถมถูกใช้เป็นบรรณาการแก่พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส และถวายกางเขนถมต่อพระสันตะปาปาที่กรุงโรม โดยช่างถมเมืองนครศรีธรรมราชเป็นผู้ทำ (ดำรงราชานุภาพ, 2525) ในสมัยรัตนโกสินทร์ เครื่องถมได้รับความนิยมสูงในราชสำนัก โดยเฉพาะรัชกาลที่ 2–5

มีการสร้างพระแท่นออกขุนนางถม พระเสลี่ยงถม และพระที่นั่งพุดตานกาญจนสิงหาสน์ ทำให้ชื่อเสียงเครื่องถมเมืองนครเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ภายหลังในสมัยรัชกาลที่ 5 พระรัตนรัชมุนีศรีธรรมราช (ม่วง รัตนธัชโชเปรียญ) ได้จัดตั้งโรงเรียนช่างถมที่วัดท่าโพธิ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช (สมาคมเครื่องถมและเครื่องเงินไทย, 2525) ซึ่งต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช ทำให้ศิลปะการทำเครื่องถมยังคงได้รับการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ในด้านรูปแบบและลวดลาย เครื่องถมถูกจำแนกตามประโยชน์ใช้สอย เช่น เครื่องประดับตกแต่งอาภรณ์ เครื่องใช้ทั่วไป และเครื่องราชูปโภค (ไสว สุทธิ์พิทักษ์, 2521; รัตนะ อุทัยพล, 2523) รูปทรงมี 6 ประเภทหลัก ได้แก่ ทรงกลม เหลี่ยม ทรงกระบอก รี ผสม และอื่น ๆ เช่นเครื่องประดับ (สมศักดิ์ เทพพิทักษ์, 2538) ส่วนลวดลายมี 9 แบบ เช่น ลายกนกเปลว ลายใบเทศ ลายประจำยาม ลายพุ่มข้าวบิณฑ์ ลายกระจัง ลายก้านขด ลายบัวคว่ำ–บัวหงาย ลายเม็ดบัว และภาพประกอบลายเทพพนม เทวดา หรือสัตว์หิมพานต์ ซึ่งสะท้อนเอกลักษณ์ของเครื่องถมนครที่จัดวางลวดลายอย่างมีช่องไฟและผสมผสานอย่างงดงาม แต่ปัจจุบันนิยมใช้ลายเดียวมากขึ้นตามความต้องการของผู้ใช้

จากการทบทวนวรรณกรรมจึงเห็นว่า เครื่องถมเมืองนครศรีธรรมราชเป็นศิลปหัตถกรรมที่มีรากฐานจากต่างชาติ แต่ได้รับการปรับให้เข้ากับบริบทไทยและราชสำนัก มีพัฒนาการต่อเนื่องตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงรัตนโกสินทร์ และยังคงได้รับการสืบทอดมาถึงปัจจุบัน ทั้งในด้านรูปแบบ ลวดลาย และการฟื้นฟูโดยหน่วยงานต่าง ๆ งานวิจัยนี้จึงสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นกรอบในการวิเคราะห์พัฒนาการของเครื่องถม การจำแนกรูปแบบและลวดลายเพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะของงานช่าง และการพิจารณาประเด็นการฟื้นฟูเพื่อเสนอแนวทางอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมเครื่องถมในบริบทปัจจุบัน

แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐต่อเครื่องถมเมืองนคร

การสนับสนุนจากภาครัฐต่อเครื่องถมนครศรีธรรมราช พบว่ามีการกล่าวถึงในหลายมิติ ทั้งด้านการอนุรักษ์ การพัฒนา และการยกระดับเชิงนโยบาย โดยในด้านการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นได้รับการสืบสานผ่านโครงการฟื้นฟู เช่น OTOP และโครงการของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม (สาส์นสมเด็จ, 2518) ส่วนด้านการส่งเสริมอาชีพและรายได้ในชุมชน ภาครัฐได้สนับสนุนการสร้างแรงงานฝีมือและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (สมาคมเครื่องถมและเครื่องเงินไทย, 2525) ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีการผลักดันให้เครื่องถมเข้าสู่ตลาดสากลผ่านการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ การจัดงานแสดงสินค้า การจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างมูลค่า (รัตนะ อุทัยพล, 2523; ไสว สุทธิ์พิทักษ์, 2521; สมศักดิ์ เทพพิทักษ์, 2538) ขณะเดียวกัน ในระดับนโยบาย กระทรวงวัฒนธรรมได้บรรจุเครื่องถมเป็นส่วนหนึ่งของ Soft Power ไทย เพื่อยกระดับภาพลักษณ์ประเทศบนเวทีโลก (ดำรงราชานุภาพ, 2525) อีกทั้งยังมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างรัฐ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้างนวัตกรรมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

จากการทบทวนจึงเห็นได้ว่า การสนับสนุนจากภาครัฐมีบทบาทครอบคลุมทั้งการอนุรักษ์ภูมิปัญญา การสร้างรายได้ การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการยกระดับเชิงนโยบาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเครื่องถม

เมืองนครศรีธรรมราชไม่เพียงเป็นมรดกทางวัฒนธรรม แต่ยังเป็นสินค้าที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจและสามารถใช้เป็นเครื่องมือเชิง Soft Power ได้อย่างยั่งยืน งานวิจัยนี้จึงสามารถนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์บทบาทของภาครัฐต่อการอนุรักษ์และการพัฒนาเครื่องถม รวมถึงการประเมินผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและวัฒนธรรม เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมที่เหมาะสมต่อไป

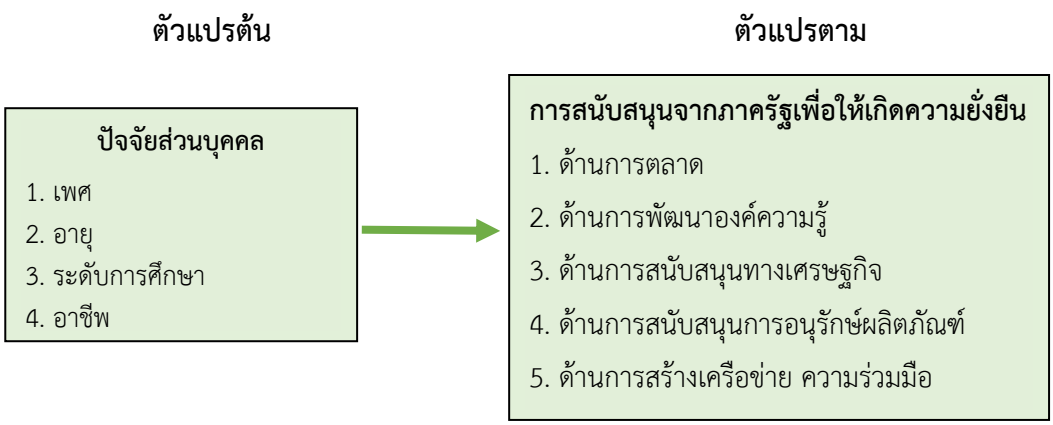
ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

เทศบาลนครนครศรีธรรมราชเป็นเทศบาลนครแห่งแรกของภาคใต้ มีพื้นที่ 22.56 ตารางกิโลเมตร ประชากรประมาณ 96,068 คน (สถิติประชากรทางการทะเบียน, 2567) และแบ่งการปกครองออกเป็น 5 ตำบล รวม 67 ชุมชน เมืองนี้ถือเป็นศูนย์กลางทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สำคัญของภาคใตในด้านเศรษฐกิจ พบว่ามีความหลากหลายทั้งการค้าขาย การบริการ และอุตสาหกรรมครัวเรือน โดยเฉพาะงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงคือ “เครื่องถมเมืองนคร” ซึ่งมีประวัติยาวนานตั้งแต่สมัยอยุธยา ใช้เป็นเครื่องราชูปโภคและเครื่องราชบรรณาการแก่ต่างประเทศ (ดำรงราชานุภาพ, 2525; สาส์นสมเด็จ, 2518) ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ เครื่องถมได้รับความนิยมสูงในราชสำนัก และยังคงได้รับการฟื้นฟูและถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านศูนย์ศิลปาชีพและสถานศึกษา เช่น วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช (สมศักดิ์ เทพพิทักษ์, 2538; สมาคมเครื่องถมและเครื่องเงินไทย, 2525)

จากการทบทวนเห็นว่า เทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีความสำคัญทั้งในเชิงพื้นที่ ประชากร และเศรษฐกิจ โดยเครื่องถมเมืองนครเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สร้างรายได้และภาพลักษณ์ให้แก่ชุมชน อีกทั้งยังสะท้อนบทบาทของการสนับสนุนจากภาครัฐและการบูรณาการความร่วมมือกับหลายภาคส่วน ในการรักษาและพัฒนาเครื่องถมให้คงอยู่และแข่งขันได้ในตลาดสมัยใหม่ ข้อมูลดังกล่าวจะถูกนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์บทบาทของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชต่อการอนุรักษ์และพัฒนาเครื่องถมเมืองนคร ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการสร้างความยั่งยืนให้แก่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “การสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์เครื่องถมเมืองนคร เขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากตัวแปรต้น ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ของ Blackwell et al. (2006) และตัวแปรตาม ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการตลาด ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ด้านการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ ด้านการสนับสนุนการอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์ และด้านการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือ ของ World Commission on Environment and Development (1987) และ Raworth (2017) ตามภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานเชิงปริมาณ มุ่งศึกษาการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องถมเมืองนคร เขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยตัวแปรที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการตลาด ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ด้านการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ ด้านการสนับสนุนการอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์และด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำนวน 96,068 คน ตามข้อมูลสถิติประชากรทางการทะเบียน ณ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2567 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำนวน 400 คน ซึ่งกำหนดตามแนวทางการคำนวณของ Krejcie & Morgan (1970) เพื่อให้ได้จำนวนที่เหมาะสมและเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด

การรวบรวมข้อมูล เครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้คำถามแบบตรวจสอบรายการและคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตเครื่องถม จำนวน 20 ข้อ ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ใช้คำถามปลายเปิดและแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อวัดความคิดเห็นของประชาชนต่อการสนับสนุนจากภาครัฐ เครื่องมือดังกล่าวได้รับการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 ซึ่งอยู่ในระดับสูง

การเก็บข้อมูลดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว แจกจ่ายให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนความคิดเห็นและประสบการณ์จริงของกลุ่มตัวอย่างต่อการสนับสนุนจากภาครัฐ

การวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการเก็บรวบรวมจะนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะประชากรและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการสนับสนุนจากภาครัฐในการสร้างความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตเครื่องถมเมืองนคร

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยนำมาแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N = 400)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	131	33.00
หญิง	269	67.00
อายุ		
18 - 30 ปี	39	10.00
31 - 40 ปี	61	15.00
41 - 50 ปี	224	56.00
51 – 60 ปี	33	8.00
60 ปีขึ้นไป	43	11.00
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	156	39.00
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	138	35.00
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	74	18.00
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	32	8.00

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
เกษตรกร/รับจ้าง	96	24.00
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	141	35.00
รับราชการ	73	18.00
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	25	6.00
นักเรียน/นักศึกษา	50	13.00
พนักงานบริษัทเอกชน	15	4.00
โดยรวม	**400**	**100.00**

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 67 เป็นเพศชาย จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 33 จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน สามารถสรุปเป็นความเรียงได้ว่า ด้านอายุ จำนวนมากที่สุดคือช่วง 41–50 ปี จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 31–40 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ส่วนกลุ่มอายุ 18–30 ปีมีจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และกลุ่มอายุ 51–60 ปีมีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ด้านการศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 35 ขณะที่ผู้ที่มีวุฒิอนุปริญญาหรือเทียบเท่ามีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18 และผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8 และด้านอาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาคืออาชีพเกษตรกรหรือรับจ้าง จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24 และอาชีพรับราชการ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18 ขณะที่นักเรียนหรือนักศึกษามีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13 พ่อบ้านหรือแม่บ้านมีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6 และพนักงานบริษัทเอกชนมีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 1 การสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องถมในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	การสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืน	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล	อันดับ
1.	ด้านการตลาด	3.93	0.65	มาก	3
2.	ด้านการพัฒนาองค์ความรู้	4.03	0.65	มาก	1
3.	ด้านการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ	3.93	0.69	มาก	3
4.	ด้านการสนับสนุนการอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์	3.92	0.69	มาก	4
5.	ด้านการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือ	3.95	0.65	มาก	2
	โดยรวม	**3.95**	**0.57**	**มาก**	

จากตารางที่ 2 พบว่า การสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์เครื่องถมเมืองนคร เขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$= 3.95, S.D = 0.57) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$= 4.03, S.D = 0.65) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$= 3.93, S.D = 0.69) อยู่ในระดับมาก, ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$= 3.95, S.D = 0.65) อยู่ในระดับมาก ด้านการตลาด ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$= 3.93, S.D = 0.65) อยู่ในระดับมาก , ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการสนับสนุนการอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$= 3.92, S.D = 0.69)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 2 แนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องถมในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 3 แนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องถม

ลำดับ	แนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องถมในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	ความถี่
1	**ด้านการตลาด :** สนับสนุนเงินทุนและงบประมาณที่จำเป็น รัฐควรช่วยจัดหาเงินทุนหรืองบประมาณให้กลุ่มผู้ผลิตเพื่อใช้ซื้อวัตถุดิบปรับปรุงเครื่องมือและทำให้การผลิตมีความมั่นคงมากขึ้น	1
2	**ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ :** ช่วยเพิ่มช่องทางขายสินค้า รัฐควรจัดงานแสดงสินค้าหรือเปิดช่องทางขายออนไลน์ เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถนำสินค้าไปขายได้มากขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ	1
3	**ด้านการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ :** รักษาและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรมีการฝึกอบรมหรือเวิร์กช็อปเพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำเครื่องถมให้กับคนรุ่นใหม่ เพื่อไม่ให้ศิลปะดั้งเดิมนี้หายไป	1
4	**ด้านการสนับสนุนการอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์ :** พัฒนาฝีมือและคุณภาพสินค้า รัฐควรจัดอบรมให้ผู้ผลิตในเรื่องการออกแบบการผลิต และการควบคุมคุณภาพเพื่อให้สินค้าได้มาตรฐาน และสามารถแข่งขันในตลาดได้	1
5	**ด้านการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือ** 5.1 ผลักดันการสร้างชื่อเสียงให้สินค้าในท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้จดทะเบียนสินค้า GI (สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์) เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและทำให้คนในพื้นที่รู้สึกภูมิใจ 5.2 ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ รัฐควรร่วมมือกับมหาวิทยาลัย องค์กรท้องถิ่น และภาคเอกชนเพื่อช่วยพัฒนาความรู้และความสามารถของผู้ผลิตในทุกด้าน 5.3 ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ รัฐควรร่วมมือกับมหาวิทยาลัย องค์กรท้องถิ่น และภาคเอกชนเพื่อช่วยพัฒนาความรู้และความสามารถของผู้ผลิตในทุกด้าน	3

ลำดับ	แนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องถมในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	ความถี่
	5.4 ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงวัฒนธรรมรัฐสามารถนำเครื่องถมไปเชื่อมกับกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น เปิดบ้านให้ชมขั้นตอนการผลิตเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน	
	ความถี่รวม	**7**

จากตารางที่ 3 พบว่า แนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องถมในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช แบ่งออกเป็น 5 มิติหลัก (รวมความถี่ 7) ได้แก่ 1) ด้านการตลาด (ความถี่ 1) เน้นการสนับสนุนเงินทุนและงบประมาณ เพื่อสร้างความมั่นคงในการผลิตและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของผู้ผลิต 2) ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ (ความถี่ 1) มุ่งเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า ทั้งในรูปแบบงานแสดงสินค้าและช่องทางออนไลน์ เพื่อขยายตลาดทั้งในและต่างประเทศ 3) ด้านการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ (ความถี่ 1) ให้ความสำคัญกับการรักษาและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านการฝึกอบรมและเวิร์กช็อป เพื่อสืบสานศิลปะดั้งเดิมไม่ให้สูญหาย 4) ด้านการสนับสนุนการอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์ (ความถี่ 1) มุ่งพัฒนาฝีมือและคุณภาพสินค้า โดยจัดอบรมด้านการออกแบบและการควบคุมคุณภาพเพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้าให้แข่งขันได้ในตลาด และ 5) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (ความถี่ 3) สะท้อนถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ มหาวิทยาลัย องค์กรท้องถิ่น และภาคเอกชน รวมถึงการผลักดันการจดทะเบียน GI และการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อสร้างชื่อเสียงและเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน ซึ่งแนวทางเหล่านี้สะท้อนถึงการบูรณาการทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นมีความมั่นคง ยั่งยืน และสร้างคุณค่าแก่ชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

อภิปรายผล

จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 การสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องถมในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ซึ่งภาครัฐให้ความสำคัญกับการจัดอบรม ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการเงิน เพื่อเสริมศักยภาพในการผลิตและการตลาดของเครื่องถมให้มีความยั่งยืน มาตรการสำคัญที่ภาครัฐดำเนินการได้แก่ การลดภาษี การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ แต่ยังคงมีข้อจำกัดในด้านการเข้าถึงแหล่งทุนของผู้ผลิตรายย่อยและการดึงดูดคนรุ่นใหม่เข้าสู่สายอาชีพช่างเครื่องถม ซึ่งอาจส่งผลต่อการสืบสานภูมิปัญญาในระยะยาว การสนับสนุนจากภาครัฐต่อเครื่องถมเมืองนครมีลักษณะเป็นการบูรณาการทั้งด้านเศรษฐกิจ

วัฒนธรรม และสังคม เพื่อสร้างความมั่นคงและความยั่งยืน แต่ยังมีความท้าทายที่ต้องแก้ไข เช่น การเข้าถึงทุนของผู้ผลิตรายย่อยและการดึงดูดคนรุ่นใหม่เข้าสู่อาชีพช่างเครื่องถม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา สุขสิกาญจน์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กิจกรรมที่มีการดำเนินงานของรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม การศึกษา วิจัย นครศรีธรรมราช เพื่อการอนุรักษ์ เผยแพร่และเพิ่มมูลค่าให้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น” พบว่า การอนุรักษ์และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้องดำเนินควบคู่กัน โดยมีภาครัฐเป็นกลไกหลักในการสนับสนุนและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้เครื่องถมเมืองนครยังคงคุณค่าและสามารถแข่งขันได้ในตลาดสมัยใหม่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริตา ศรีเต้ง (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาเครื่องถมเมืองนคร” ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนจากภาครัฐในด้านการอบรมและการสร้างการรับรู้มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์ความรู้และการตลาดของเครื่องถมเมืองนคร

สามารถอภิปรายสรุปภาพรวมได้ว่า ความตระหนักของภาครัฐต่อคุณค่าและศักยภาพของเครื่องถมเมืองนคร ทั้งในฐานะมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและสินค้าที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ การสนับสนุนครอบคลุมหลายมิติ ได้แก่ การพัฒนาองค์ความรู้ การสนับสนุนทางเศรษฐกิจ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การตลาด และการอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์ ในการพัฒนาองค์ความรู้ถือเป็นฐานรากสำคัญที่ช่วยให้เครื่องถมสามารถปรับตัวและต่อยอดได้อย่างยั่งยืน ขณะที่การสนับสนุนทางเศรษฐกิจแม้มีมาตรการช่วยเหลือ แต่ยังพบข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งทุนของผู้ผลิตรายย่อย ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงเครื่องถมสู่ตลาดที่กว้างขึ้น ทั้งในระดับประเทศและสากล ส่วนการตลาดและการอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์ช่วยสร้างการรับรู้และภาพลักษณ์ที่ดี ทำให้เครื่องถมยังคงมีคุณค่าและปรากฏในชีวิตประจำวันของสังคม ดังนั้น การสนับสนุนจากภาครัฐจึงมีลักษณะเป็นการบูรณาการทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม เพื่อสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนให้แก่เครื่องถมเมืองนคร แต่ในขณะเดียวกันยังมีความท้าทายที่ต้องได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะการเข้าถึงทุนและการปรับตัวของผู้ผลิตรายย่อย เพื่อให้การสนับสนุนมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 แนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องถมในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยมีการสนับสนุนใน 5 มิติหลัก ได้แก่ การตลาด การพัฒนาองค์ความรู้ การสนับสนุนทางเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งมิติสุดท้ายมีความถี่สูงสุด สะท้อนถึงความสำคัญในการเชื่อมโยงทุกภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างรอบด้าน แนวทางเหล่านี้ช่วยให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นมีความมั่นคงและยั่งยืน ขณะเดียวกันยังสร้างคุณค่าแก่ชุมชน แต่ก็ยังมีความท้าทายที่ต้องแก้ไข โดยเฉพาะการเข้าถึงทุนและการปรับตัวของผู้ผลิตรายย่อย เพื่อให้การสนับสนุนมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง และสมชาย เซะวิเศษ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “หัตถกรรมแบบดั้งเดิม (THRD) เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาโดยการออกแบบผ่านความรู้สึก” ผลการวิจัยพบว่า ระบบ THRD ต่างชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่า การอนุรักษ์หัตถกรรมดั้งเดิมจะยั่งยืนได้ก็ต่อเมื่อมีการเชื่อมโยงทุกภาคส่วน ทั้งด้านการตลาด การศึกษา การเงิน และการสร้างเครือข่าย โดยมี

การปรับตัวให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตสมัยใหม่ ขณะเดียวกันก็รักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไว้ ความท้าทายสำคัญคือการเข้าถึงทุนและการสร้างความคิดสร้างสรรค์ของผู้ผลิตรายย่อย ซึ่งหากแก้ไขได้จะทำให้หัตถกรรมดั้งเดิมไม่เพียงคงอยู่ แต่ยังสามารถสร้างคุณค่าใหม่ให้กับเศรษฐกิจและสังคมร่วมสมัยได้อย่างลงตัว

สามารถอภิปรายสรุปภาพรวมได้ว่า การสนับสนุนจากภาครัฐในนครศรีธรรมราชและระบบ THRD มีความสอดคล้องกันในเป้าหมายหลักคือ การทำให้หัตถกรรมดั้งเดิมสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยอาศัยการเชื่อมโยงทุกภาคส่วน การพัฒนาองค์ความรู้ การสร้างแบรนด์ และการอนุรักษ์วัฒนธรรมควบคู่กับการปรับตัวให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่ ความท้าทายสำคัญ คือ การเข้าถึงทุนและการสร้างความคิดสร้างสรรค์ของผู้ผลิตรายย่อย ซึ่งหากได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ จะทำให้หัตถกรรมดั้งเดิมไม่เพียงคงอยู่ แต่ยังสามารถสร้างคุณค่าใหม่ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้อย่างลงตัวและยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การสนับสนุนจากภาครัฐต่อกลุ่มผู้ผลิตเครื่องถมเมืองนครศรีธรรมราชมีลักษณะเป็นการบูรณาการหลายด้าน ทั้งเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาองค์ความรู้ซึ่งถือเป็นฐานรากสำคัญ ภาครัฐได้จัดอบรม ถ่ายทอดภูมิปัญญา และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการเงิน เพื่อเสริมศักยภาพด้านการผลิตและการตลาด พร้อมทั้งมีมาตรการทางเศรษฐกิจ เช่น การลดภาษีและการจัดสรรงบประมาณ แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องการเข้าถึงทุนของผู้ผลิตรายย่อยและการดึงดูดคนรุ่นใหม่เข้าสู่อาชีพช่างเครื่องถม การสนับสนุนจากภาครัฐสะท้อนถึงความตระหนักในคุณค่าของเครื่องถมเมืองนครทั้งในฐานะมรดกภูมิปัญญาและสินค้าที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ การดำเนินงานครอบคลุมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้ การตลาด การอนุรักษ์ และการสร้างเครือข่าย ทำให้เครื่องถมยังคงคุณค่าและสามารถแข่งขันได้ในตลาดสมัยใหม่ แต่ความท้าทายสำคัญคือการเข้าถึงทุนและการสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่ หากได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ เครื่องถมเมืองนครจะไม่เพียงคงอยู่ แต่ยังสามารถสร้างคุณค่าใหม่ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ภาครัฐควรกำหนดมาตรการสนับสนุนเฉพาะสำหรับผู้ผลิตรายย่อย เช่น กองทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำ หรือโครงการสินเชื่อเพื่อหัตถกรรมดั้งเดิม

2. ภาครัฐจัดทำแผนยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และพัฒนาเครื่องถมเมืองนครในระยะยาว โดยบูรณาการทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการศึกษา

3. ผลักดันให้มีการส่งเสริมเพื่อสร้างเครือข่ายผู้ผลิต–ผู้ประกอบการ–นักออกแบบ เพื่อเพิ่มความคิดสร้างสรรค์และการต่อยอดผลิตภัณฑ์

4. ภาครัฐร่วมกับผู้ประกอบการ จัดโครงการฝึกอบรมและเวิร์กช็อปสำหรับเยาวชน เพื่อสร้างแรงจูงใจและดึงดูดคนรุ่นใหม่เข้าสู่อาชีพช่างเครื่องถม

5. ภาครัฐและผู้ประกอบการประสานความร่วมมือในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อขยายตลาดสู่ระดับสากล

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่อง “การบูรณาการบทบาทภาครัฐกับการพัฒนาชุมชนเชิงเศรษฐกิจและวัฒนธรรมเพื่อสร้างทุนทางสังคมของกลุ่มผู้ผลิตเครื่องถมเมืองนคร” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเชิงสถิติ ครอบคลุมหลายกลุ่มเป้าหมาย เช่น ผู้ผลิตรายย่อย ผู้ประกอบการ เยาวชน และประชาชนทั่วไป เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างทางมุมมองต่อบทบาทภาครัฐและผลต่อการสร้างทุนทางสังคมและวัฒนธรรม

2. ควรศึกษาเรื่อง “การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสนับสนุนและพัฒนากลุ่มผู้ผลิตเครื่องถมเมืองนครเพื่อการเข้าถึงตลาดและการมีส่วนร่วมของชุมชน” เป็นการวิจัยแบบผสาน (Mixed Methods) ผสานข้อมูลเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) และเชิงคุณภาพ (สัมภาษณ์เชิงลึก) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการใช้ฐานข้อมูลผู้ผลิต แพลตฟอร์มออนไลน์ และสื่อดิจิทัลต่อการเข้าถึงตลาดและการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. ควรศึกษาเรื่อง “บทบาทภาครัฐกับการสร้างผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มผู้ผลิตเครื่องถมเมืองนครเพื่อความยั่งยืนในสังคมร่วมสมัย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์จริงของผู้ผลิตและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงการตีความบทบาทภาครัฐในการผลักดันให้ผู้ผลิตเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ผสมผสานภูมิปัญญากับนวัตกรรม

บรรณานุกรม

เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง และสมชาย เซะวิเศษ. (2560). หัตถกรรมแบบดั้งเดิม (THRD) เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาโดยการออกแบบผ่านความรู้สึก. *วารสารศิลปกรรมบูรพา*, *20*(3), 18–29.

เจษฎา สุขสิกาญจน์. (2567). การพัฒนารูปแบบเครื่องประดับถมเงินนคร จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อการอนุรักษ์ เผยแพร่ และเพิ่มมูลค่าให้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น. *วารสารสถาปัตยกรรม การออกแบบ และการก่อสร้าง*, *6*(2), 86–102.

ดุจฤดี แก่นแก้ว และจิรัฏฐ์ จึงรุ่งเรืองกิจ. (2565). *ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการสร้างนวัตกรรมหัตถกรรมร่วมสมัย.* ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จฯ กรมพระยา. (2525). *ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 18: เรื่องจดหมายเหตุแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช*. กรมศิลปากร.

ปริตา ศรีเต้ง. (2553). ศึกษาแนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาเครื่องถมเมืองนคร. *วารสารศิลปกรรมบูรพา, 13*(1), 163–180.

รัตนะ อุทัยพล. (2523). *ศิลปหัตถกรรมไทย*. โรงพิมพ์การศาสนา.

สมศักดิ์ เทพพิทักษ์. (2538). *เครื่องถมนครศรีธรรมราช: ศิลปหัตถกรรมไทย*. โรงพิมพ์การศาสนา.

สมาคมเครื่องถมและเครื่องเงินไทย. (2525). *เครื่องถมและเครื่องเงินไทย*. สมาคมเครื่องถมและเครื่องเงินไทย.

สาส์นสมเด็จ. (2518). *สาส์นสมเด็จ เล่ม 3*. คุรุสภา.

สถิติประชากรทางทะเบียนราษฎร. (2567). *สถิติจำนวนประชากร พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ท้องถิ่นเทศบาลนครนครศรีธรรมราช*
https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/displayData

ไสว สุทธิ์พิทักษ์. (2521). *งานช่างศิลป์ไทย*. โรงพิมพ์การศาสนา.

Blackwell, R. D., Miniard, P. W., & Engel, J. F. (2006). *Consumer behavior* (10th ed.). Thomson South-Western.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, *30*(3), 607–610.

Raworth, K. (2017). *Doughnut economics: Seven ways to think like a 21st-century economist*. Chelsea Green Publishing.

World Commission on Environment and Development. (1987). *Our common future*. Oxford University Press.